

Metodický list – železniční přejezdy (pro výuku v autoškolách)

ÚVOD

Železniční přejezdy představují místa s vysokým bezpečnostním významem, protože zde dochází ke křížení dvou dopravních systémů – silniční a železniční dopravy. Pro správné a bezpečné projetí železničního přejezdu považujeme za zásadní nejprve porozumět jednotlivým typům zabezpečení. Každý typ železničního přejezdu vyžaduje od řidiče odlišnou míru pozornosti i konkrétní reakci.

Metodický list poskytuje ucelený přehled pravidel, doporučení a zásad, které mají vést k bezpečnému chování v blízkosti železničních přejezdů. Zaměřujeme se na právní rámec, povinnosti řidiče, principy správného vyhodnocování dopravní situace i na vysvětlení typických rizik, která se na železničních přejezdech vyskytují. Dále uvádíme modelové dopravní scénáře, které umožňují lépe pochopit správný postup v běžných i složitých situacích. Naším cílem je vytvořit materiál, který podporuje odpovědné rozhodování řidičů, zvyšuje jejich schopnost předvídat rizika a napomáhá snižovat počet dopravních nehod na železničních přejezdech. Správa železnic ve spolupráci s Univerzitou Palackého v Olomouci a Asociací autoškol zajistila zpracování tohoto **Metodického listu, který by měl přispět k ujednocení výkladů příkladů ke konkrétní statím zákona 361/2000 Sb., v platném znění ((Zákon o provozu na pozemních komunikacích a o změnách některých zákonů (zákon o silničním provozu)) týkajících se železničních přejezdů.**

I. PRAVIDLA BEZPEČNÉHO PŘEJÍŽDĚNÍ ŽELEZNIČNÍCH PŘEJEZDŮ

1. Typy železničních přejezdů a jejich vybavení

Správná identifikace typu železničního přejezdu je základním předpokladem pro bezpečnou jízdu. V České republice existují různé typy železničních přejezdů, které se liší podle toho, jak jsou zabezpečeny. Každý stupeň klade na řidiče jinou míru pozornosti a vyžaduje odlišný způsob chování. V této kapitole si jednotlivé druhy stručně představíme a vysvětlíme, co je pro řidiče nejdůležitější.

1.1 Přejezdy zabezpečené pouze výstražným křížem

Tento typ přejezdu není vybaven žádným aktivním varovným systémem. Upozorňuje na něj pouze:

- výstražný kříž pro železniční přejezd jednokolejný nebo vícekolejný (*výstražná dopravní značka A32a nebo A32b*),
- případně doplněná o dopravní značku „Stůj, dej přednost v jízdě!“ (*značka upravující přednost P6*),
- u některých typů komunikací návěštní desky 240 m, 160 m, 80 m (*výstražná dopravní značka A31a, A31b, A31c*).

Zabezpečení železničního přejezdu v těchto případech stojí výhradně na pozornosti řidiče. Neexistuje žádný technický systém, který by jej upozornil na blížící se vlak nebo jiné kolejové vozidlo.

Zásady správného chování:

- Snížíme rychlost (max. 30 km/h ve vzdálenosti do 50 m od přejezdu) tak, abychom byli schopni bezpečně zastavit vozidlo.
- Rozhlédneme se vlevo i vpravo a hodnotíme nejen přítomnost vlaku, ale i jeho případnou rychlost; současně se soustředíme na zvukové signály, protože vlak má tímto typem přejezdu povinnost houkat. Pro lepší vnímání zvuku je vhodné ztlumit rádio nebo otevřít okno.
- Na železniční přejezd vjíždíme pouze tehdy, pokud je trať zcela volná a máme jistotu, že jej bezpečně opustíme.
- Dopravní značka „Stůj, dej přednost v jízdě!“ ukládá řidiči povinnost zastavit vozidlo před železničním přejezdem vždy. Zastavení vozidla musí být provedeno na místě, odkud má řidič dostatečný rozhled na trať, aby mohl bezpečně posoudit, zda se k přejezdu neblíží vlak nebo jiné kolejové vozidlo. Samotné zastavení vozidla „u značky“ bez rozhledu není dostačující. Při nejistotě nebo zhoršené viditelnosti postupujeme vždy opatrněji, například zastavením vozidla před přejezdem i bez povinnosti.

Přejezdy zabezpečené pouze výstražným křížem mají vyšší rizikovost. Typicky se nacházejí hlavně u nižších tříd komunikací.

1.2 Železniční přejezdy zabezpečené světelným přejezdovým zabezpečovacím zařízením

Tento typ železničního přejezdu je vybaven světelnou signalizací, která aktivně informuje o blížícím se vlaku. Je doplněna zvukovým výstražným signálem a někdy také závorami (při uzavření závor dochází k vypnutí zvukového výstražného znamení). Základním prvkem je výstražník s červenými světly, někdy doplněný bílým světlem.

- **Bílé přerušované (blikající) světlo** (*světelný signál S14b*) znamená, že zařízení je v činnosti a žádné drážní vozidlo se neblíží. V takovém případě lze železniční přejezd projet plynule, max. rychlostí **50 km/h**.

I v tomto případě doporučujeme se důkladně rozhlédnout.

- **Pokud výstražník nesvítí vůbec** (*neblinká žádné světlo*), řidič je v takovém případě povinen postupovat jako u přejezdu s „výstražným křížem“, tzn. přesvědčit se, zda může železniční přejezd bezpečně přejet - snížit rychlost, důkladně se rozhlédnout a přejet železniční přejezd maximální rychlostí **30 km/h**.
- **Střídavě přerušovaná (blikající) červená světla** (*světelný signál S14a nebo S13*) znamenají bezvýhradnou povinnost zastavit vozidlo.

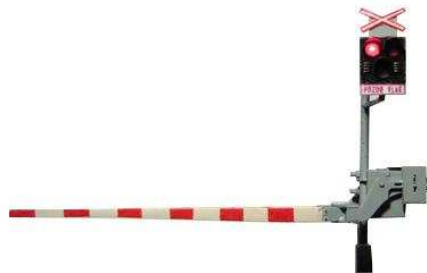
Rozlišujeme dva základní podtypy:

a) Železniční přejezdy se světly a závorami

Železniční přejezd je vybaven světelnou a zvukovou výstrahou a také závorami (celými nebo polovičními).

Zásady správného chování:

- Při rozsvícení červených světel (*zahájení výstrahy přerušovaným červeným světlem - - signál S14a nebo S13*) **okamžitě zastavíme vozidlo před železničním přejezdem**.
- Na železniční přejezd nikdy nevjíždíme, když se závory spouštějí nebo jsou spuštěné.
- Nezastavujeme vozidlo v prostoru mezi závorami (platí u všech typů železničních přejezdů).
- Nevjíždíme na železniční přejezd, pokud je prostor za ním zaplněný (např. kolona vozidel) (platí u všech typů železničních přejezdů).
- Při ukončování výstrahy se nejprve zvedají závory a teprve poté zhasínají červená světla. Samotné zvednutí závor proto neznamená, že je přejezd volný. Řidič smí pokračovat až ve chvíli, kdy červená světla zhasnou (*je ukončena výstraha*), protože jejich další svícení (*pokračování výstrahy*) může signalizovat blížící se další vlak, zejména na vícekolejném přejezdu.

U tohoto typu železničního přejezdu dochází k uvíznutí mezi závorami nejčastěji v důsledku nesprávného vyhodnocení výstrahy - řidiči vjedou na železniční přejezd po zvednutí závor, přestože červená světla ještě svítí (*dávají výstrahu*). Světelná výstraha však vždy znamená zákaz vjezdu a může signalizovat blížící se další vlak nebo jiné kolejové vozidlo - závory se mohou ihned znovu spustit.

b) Železniční přejezdy se světly bez závor

Železniční přejezd je vybaven pouze světelnou a zvukovou výstrahou.

Zásady správného chování:

- **Při červené výstraze** (*výstraha přerušovaným červeným světlem - signál S14a nebo S13*) zastavíme vozidlo stejně jako u přejezdu se závorami. Červená světla jsou absolutním zákazem vjezdu.
- Pokud na výstražníku **bliká bílé světlo** (*světelný signál S14b*), znamená to, že zařízení je v činnosti a žádné drážní vozidlo se neblíží.
- **Pokud výstražník nesvítí vůbec** (*neblinká žádné světlo*), řidič je v takovém případě povinen postupovat jako u přejezdu s „výstražným křížem“, tzn. přesvědčit se, zda může železniční přejezd bezpečně přejet - snížit rychlost, důkladně se rozhlédnout a přejet železniční přejezd maximální rychlostí **30 km/h**.

Je-li současně zřejmé, že je PZZ (*přejezdové zabezpečovací zařízení*) mimo provoz (např. pomocí přenosného dopravního značení), řídí se řidič režimem přejezdu zabezpečeného pouze výstražnými kříži. V takovém případě vlak jede sníženou rychlostí a houká (toto platí i pro přejezd zabezpečen závorami).

- S ohledem na vyšší riziko projetí vozidla v době, kdy se blíží vlak, je důležité nepodceňovat zvukové signály a nepřibližovat se k přejezdu příliš rychle.

Světelná signalizace výrazně usnadňuje rozhodování řidiče, ale nechrání jej před vjezdem na koleje v okamžiku nepozornosti. Je proto důležité dodržovat bezpečnou rychlost a nespoléhat se pouze na světla.

2. Povinnosti řidiče podle právních předpisů

Při přejíždění železničního přejezdu musí řidič dodržovat řadu zákonných pravidel, která jsou zakotvena zejména v zákoně č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích ve znění pozdějších předpisů (dále též zákon). V této části shrneme přehled hlavních povinností, které musí řidič na železničním přejezdu dodržet.

2.1 Snížení rychlosti

Řidič je povinen přizpůsobit rychlost vozidla povaze železničního přejezdu a situaci v jeho okolí. Konkrétní pravidla pro snížení rychlosti stanoví zákon takto:

- Ve vzdálenosti **50 metrů před železničním přejezdem**, který není vybaven **světelným nebo mechanickým zabezpečením**, nesmí rychlost vozidla překročit **30 km/h**.

U železničních přejezdů se světelnou signalizací a bílým přerušovaným světlem lze železniční přejezd projet rychlostí maximálně do 50 km/h, pokud má řidič dostatečný rozhled na výstražník a je schopen při rozsvícení červených světel včas bezpečně zastavit vozidlo, a pokud tomu odpovídá provozní situace.

2.2 Povinnost zastavit vozidlo

Řidič je povinen zastavit vozidlo před železničním přejezdem zejména tehdy, když je v činnosti světelná červená výstraha na přejezdového výstražníku. Zastavit vozidlo musí také v těchto případech:

- závory jsou spuštěné nebo se spouštějí,
- je železniční přejezd označen dopravní značkou „Stůj, dej přednost v jízdě!“,
- řidič nemá jistotu dostatečného rozhledu (například při mlze, oslnění sluncem, dešti nebo zástavbě),
- je-li již vidět nebo slyšet přijíždějící vlak nebo jiné drážní vozidlo nebo je-li slyšet jeho houkání nebo pískání,
- dává-li znamení k zastavení vozidla zaměstnanec dráhy nebo policista ve stejnokroji kroužením červeným nebo žlutým praporkem a za snížené viditelnosti kroužením červeným světlem (*řidič smí vjíždět na železniční přejezd pouze tehdy, jestliže před železničním přejezdem dostal od pověřeného zaměstnance provozovatele dráhy k jízdě přes železniční přejezd ústní souhlas*). V tomto případě je řidič povinen řídit se při jízdě přes železniční přejezd pokyny pověřeného zaměstnance provozovatele dráhy. Pověřený zaměstnanec provozovatele dráhy je povinen se na požádání řidiče prokázat platným pověřením provozovatele dráhy,

- nedovoluje-li situace za železničním přejezdem jeho bezpečné přejetí a pokračování v jízdě (kolona, nehoda, viditelná překážka znemožňující jízdu v pravém pruhu, atd.).

Zastavení vozidla musí být provedeno v takové vzdálenosti od železničního přejezdu, aby měl řidič dostatečný rozhled na trať a současně nepřekážel ostatním vozidlům. Zastavení vozidla - ve svém jízdním pruhu, před vodorovným dopravním značením vyznačujícím místo pro zastavení vozidla, případně před svislou dopravní značkou výstražný kříž, i je-li doplněna dopravní značkou „Stůj, dej přednost v jízdě!“.

2.3 Zákaz vjezdu na železniční přejezd bez možnosti jeho opuštění

Jedno z klíčových pravidel pro bezpečné chování na železničním přejezdu je **zákaz vjetí na přejezd**, pokud řidič **nemá jistotu, že jej může ihned opustit**.

- Řidič nesmí vjíždět na železniční přejezd, pokud je prostor za železničním přejezdem zaplněný (např. kolonou), a mohl by tak zůstat stát na kolejích.
- Tento zákaz platí i v případě, že světelná signalizace právě nesvítí nebo vydává bílé světlo.
- Železničním přejezdem se musí projet plynule a bez zastavení vozidla. Jakékoli přerušování průjezdu je vysoce rizikové, zejména u dvoukolejných (nebo vícekolejných) tratí, kde může vlak nebo jiné kolejové vozidlo přijíždět z obou směrů.

Případné uvážnutí na kolejích je jedním z nejnebezpečnějších scénářů a často vede k tragickým následkům.

2.4 Další zákazy

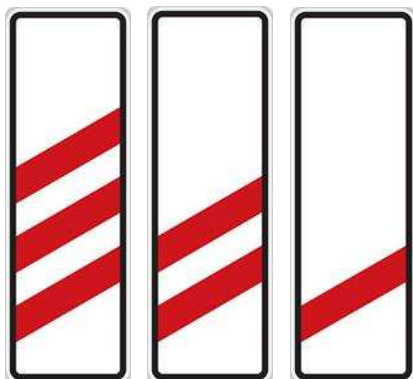
Řidič na železničním přejezdu a v jeho těsné blízkosti nesmí:

- předjíždět,
- otáčet,
- couvat,
- zastavit a stát (*méně než 15m před a za přejezdem*) z jiných důvodů než vyžadují podmínky na železničním přejezdu (dopravní značka „Stůj, dej přednost v jízdě!“, výstražná světla, kolona za přejezdem...),
- nesmí užít dálková světla, je-li vozovka dostatečně a souvisle osvětlena nebo mohl-li by být oslněn strojvedoucí vlaku či řidič jiného drážního vozidla, tzn. při zastavení vozidla před železničním přejezdem nesmí řidič užít ani potkávací světla, pokud by jimi mohl oslnit řidiče vozidla v protisměru (nastává u přejezdů nacházejících se v terénních nerovnostech (odřez, násep, převýšení koleje = jedno vozidlo před přejezdem oslňuje protijedoucí vozidla).

Dodržování těchto pravidel zásadně snižuje riziko střetu s vlakem a přispívá k bezpečnosti silniční i železniční dopravy. Řidič je povinen být při přejíždění železničního přejezdu mimořádně pozorný a přizpůsobit jízdu nejen předpisům, ale i aktuálním podmínkám na místě.

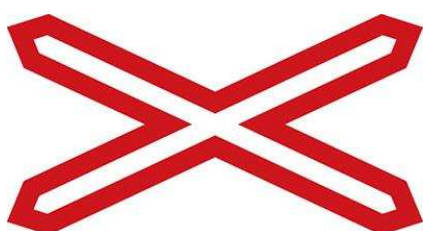
3. Dopravní značení související s železničními přejezdy

Návěstní deska před přejezdem

Před železničním přejezdem jsou umístěny tři návěstní desky (výstražná značka A31a, A31b, A31c), které postupně upozorňují na jeho blízkost. Značka se **třemi pruhy** (A31a) je instalována **240 m** před přejezdem, značka se **dvěma pruhy** (A31b) je instalována **160 m** před ním a značka s **jedním pruhem** (A31c) je instalována **80 m** před samotným přejezdem. Na vybraných typech komunikací se návěstní desky neumísťují.

Výstražný kříž pro železniční přejezd jednokolejný

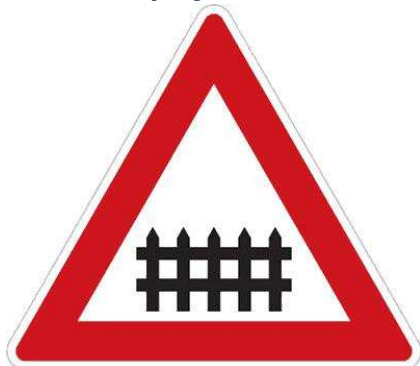
Značka (výstražná značka A32a) upozorňuje na jednokolejný železniční přejezd. Pokud má řidič povinnost zastavit vozidlo před železničním přejezdem, zastaví před touto značkou.

Výstražný kříž pro železniční přejezd vícekolejný

Značka (výstražná značka A32b) upozorňuje na vícekolejný železniční přejezd, u něhož je nutné věnovat zvýšenou pozornost možnosti současného průjezdu vlaků z obou směrů. Pokud je řidič povinen před železničním přejezdem zastavit vozidlo, zastaví před touto značkou.

Železniční přejezd se závorami

Značka (výstražná značka A29) upozorňuje na železniční přejezd vybavený přejezdovým zabezpečovacím zařízením se závorami. Na přejezd nikdy nevjíždíme ani nevstupujeme, pokud svítí červená výstražná světla přejezdového výstražníku – bez ohledu na to, zda jsou závory spuštěné, zvednuté nebo se právě pohybují.

Železniční přejezd bez závor

Upozornění (*výstražná značka A30*) na železniční přejezd bez závor. U přejezdů zabezpečených pouze výstražným křížem je nutné se před vjezdem nebo vstupem důkladně rozhlédnout, zda se neblíží vlak. Je-li přejezd vybaven světelným přejezdovým zabezpečovacím zařízením, řídí se řidič a ostatní účastníci provozu primárně světelnými signály výstražníku

4. Souhrn pravidel pro přejezd nákladních vozidel přes železniční přejezd

Pro přejezd železničního přejezdu s nákladním vozidlem je klíčová zvýšená opatrnost a správné načasování. Řidič nákladního vozidla musí dodržovat specifická pravidla, jelikož rizika spojená s velikostí, hmotností a setrvačností vozidla jsou mnohem vyšší než u osobního automobilu.

Níže jsou uvedena některá z nich, nad rámec pravidel pro osobní automobily:

- **Způsob přejíždění nerovností:** S ohledem na rozvor náprav nákladního vozidla a možné převisy je nutné nerovný přejezd přejíždět **pomalů a plynule**. Náhlé nárazy by mohly poškodit podvozek, nápravy, nebo náklad.
- Při přejezdu se soupravou hrozí riziko uvíznutí podvozku, které může nastat, pokud je přejezd výrazně konstrukčně nerovný (odřez, násep, zářez).
- Přejezd je nutno překonávat pomalu a pod úhlem, aby byla snížena pravděpodobnost zachycení konstrukce přejezdu podvozkem vozidla.
- **Úhel nájezdu (pokud je to možné):** Tam, kde to šířka silnice a provoz dovoluje, může mírný nájezd pod úhlem (šikmo) pomoci rozložit náraz a minimalizovat riziko zachycení podvozku, ale **vždy s maximální opatrností a dodržáním všech pravidel silničního provozu**.
- **Zajištění nákladu:** Před jízdou je nutné se ujistit, že je náklad řádně zajištěn, aby nedošlo k jeho posunutí nebo poškození vlivem otřesů kvůli nerovnostem na přejezdech.

5. Shrnutí základních pravidel

SITUACE NA PŘEJEZDU	POVINNOST ŘIDIČE
Blikají červená výstražná světla	Okamžitě zastavit vozidlo před přejezdem a vyčkat na ukončení výstrahy.
Bílé přerušované světlo	Zařízení je v činnosti, vlak se neblíží; lze projet plynule, max. 50 km/h. <i>Nezbavuje nutnosti se přesvědčit, zda může železniční přejezd bezpečně přejet.</i>
Nebliká žádné světlo	Snížit rychlost, důkladně se rozhlédnout a přejet max. rychlostí 30 km/h.
Závory se spouštějí nebo jsou spuštěné	Nevjíždět na přejezd; zastavit vozidlo před přejezdem a vyčkat.
Výstražný kříž bez dalšího zabezpečení	Snížit rychlost na max. 30 km/h, rozhlédnout se a aktivně naslouchat, případně ztlumit rádio; pokračovat pouze při jistotě bezpečného projetí.
Značka "Stůj, dej přednost v jízdě!" u přejezdu nebo na sloupku společně s výstražným křížem	Zastavit vozidlo na takovém místě, odkud má náležitý rozhled na trať, rozhlédnout se a pokračovat jen tehdy, je-li trať volná.
Prostor za přejezdem je zaplněný (kolona)	Nevjíždět na přejezd, dokud není zajištěno, že jej lze plynule opustit.
Nedostatečný rozhled (mlha, déšť, zástavba)	Přizpůsobit rychlost, případně zastavit vozidlo a vyhodnotit situaci před přejezdem.
Úsek 50 m před přejezdem bez světelného signalizačního zařízení bílé barvy (přerušované bílé světlo)	Jet maximální rychlostí 30 km/h.
V blízkosti přejezdu	Nesmí se předjíždět, otáčet, couvat ani zastavit/stát do vzdálenosti 15 m před, na a za přejezdem.

II. TYPICKÉ RIZIKOVÉ SITUACE NA ŽELEZNIČNÍCH PŘEJEZDECH

I přes všechna technická zabezpečení zůstává železniční přejezd místem se zvýšeným rizikem. Rizikové situace na železničních přejezdech vznikají nejčastěji v okamžiku, kdy řidič nedokáže správně vyhodnotit stav železničního přejezdu, nevěnuje jízdě dostatečnou pozornost nebo přeceňuje své možnosti. V této části shrnujeme nejběžnější typy rizikových situací, se kterými se řidiči mohou setkat. Jejich pochopení je klíčové k bezpečnému a odpovědnému chování u přejezdů.

Nepozornost a únava

Nedostatečné soustředění a únava jsou jednou z hlavních příčin nehod – zpomalují rozhodování, zhoršují vnímání detailů a můžou způsobit, že si řidič nevšimne i zcela zřejmé varovné signály. Řidič často podceňuje riziko, zvykne si na rutinu nebo jej rozptylují moderní technologie, tak může snadno přehlédnout signalizaci nebo vlak samotný. Srážka s vlakem je vzhledem k jeho hmotnosti a rychlosti téměř vždy fatální. Pro minimalizaci rizika je klíčové aktivní a zodpovědné chování.

Hlavní příčiny nepozornosti

- **Používání mobilního telefonu:** Textování, volání bez hands-free nebo sledování navigace odvádí pozornost od řízení, což vede ke snadnému přehlédnutí varovných signálů s fatálními následky.
- **Multitasking:** Jídlo, pití, nastavování rádia nebo hovor se spolujezdci snižuje soustředění, které je nutné pro bezpečnou reakci na signalizaci.
- **Spěch a riskování:** Snaha „projet to na poslední chvíli“ nebo objíždění stažených závor je velmi nebezpečná. Pár ušetřených vteřin nestojí za riskování života.
- **Únava:** Omezená schopnost soustředit se a prodloužená reakční doba mohou vést k přehlédnutí signalizace nebo blížícího se vlaku.
- **Zvyk a podceňování:** Na přejezdech, kde dlouho nic neprojíždělo, si řidiči zvyknou a poleví v ostražitosti. Vlak se ale může objevit nečekaně.

Doporučení pro řidiče:

- před železničním přejezdem vždy věnujeme řízení plnou pozornost,
- vyhneme se činnostem, které odvádějí pozornost (mobil, rádio, konverzace),
- při známkách únavy zastavíme a krátce si odpočineme.

Praktický tip pro zvýšení soustředění:

Pokud potřebujeme zvýšit pozornost nebo se myšlenkami rychle vrátit do přítomnosti, může pomoci jednoduchá technika, při níž nahlas pojmenováváme prvky, které vidíme, a kroky, které provádíme. Například: „Blíží se přejezd... vidím výstražný kříž... kontroluji světla... zpomaluji... rozhlížím se vlevo... rozhlížím se vpravo...“

Ostré slunce

Oslňující nebo nízké slunce může ztížit viditelnost výstražných světel nebo zcela zabránit tomu, aby je řidič včas rozeznal.

Doporučení:

- pokud si nejsme jisti, zda signalizace svítí, raději zpomalíme nebo zastavíme vozidlo,
- dbáme na důkladné rozhlédnutí před vjezdem na přejezd.

Zvednuté závory při výstražných červených světlech

Závory mohou být zvednuté, ale výstražná červená světla stále blikají – například kvůli tomu, že po projetí jedné vlakové soupravy následuje další. V takovém případě je železniční přejezd stále uzavřen. Výstražné červené světlo má vždy přednost před závorami.

Doporučení:

- nikdy nevjíždíme na železniční přejezd, pokud blikají červená světla,
- respektujeme světelnou výstrahu i tehdy, když jsou závory zvednuté,
- počítáme i s možností poruchy závor.

Železniční přejezd bez závor a bez světel

Na tomto typu přejezdu není žádné aktivní zabezpečení. Řidič musí především dobře slyšet a vidět, zda se neblíží vlak nebo jiné kolejové vozidlo. Vlak má povinnost dávat výstražné znamení, ale v praxi nemusí být signál vždy dobře slyšitelný – například v hustém provozu nebo při puštěném rádiu.

Doporučení:

- zastavíme vozidlo a pečlivě se rozhlédneme,
- ztlumíme rádio, případně otevřeme okno,
- nevjíždíme na přejezd, pokud nemáme jistotu bezpečného průjezdu.

Špatný rozhled – vegetace, budovy, oblouky trati

Někdy je výhled na přejezd omezený např. křovinami, budovami nebo vedením tratě v oblouku. Taková situace výrazně komplikuje posouzení, zda je přejezd bezpečný.

Doporučení:

- pokud je výhled omezený, zastavíme vozidlo a vyhodnotíme situaci z místa s lepším rozhledem,
- pokud jedeme ve více osobách, může spolujezdec vystoupit a přesvědčit se, zda je přejezd volný,
- teprve po potvrzení bezpečnosti pokračujeme v jízdě.

Nefunkční signalizace

Pokud je přejezd prokazatelně mimo provoz a označen příslušným dopravním značením, postupujeme jako u přejezdu zabezpečeného pouze výstražným křížem.

Doporučení:

- snížíme rychlost, zastavíme vozidlo a rozhlédneme se na obě strany a současně se zaposloucháme (vlak má povinnost houkat),
- přejezd projíždíme maximální rychlostí 30 km/h,
- zjištěnou závadu, pokud již není označena, co nejdříve hlásíme na linku 112.

Uváznutí vozidla na přejezdu

Pokud se vozidlo z jakéhokoli důvodu zastaví na přejezdu a nelze pokračovat v jízdě, je **nezbytné jednat rychle**. Může se jednat o poruchu vozidla, uváznutí z důvodu technické konstrukce (zejména nákladní vozidla), nebo uváznutí mezi závorami z důvodu jejich spuštění v momentu, kdy železniční přejezd přejíždíme (v tomto případě patrně v rozporu s pravidly silničního provozu).

Pokud vaše auto uvázne na kolejích a není možné pokračovat v jízdě (např. porucha vozidla), **jednejte okamžitě**:

1. **Všichni ven z auta.** Okamžitě vystupte a vzdalte se od vozu. Záchrana majetku není důležitější než lidský život.
2. **Volejte o pomoc.** U každého přejezdu je informační štítek s identifikačním číslem a nouzovým telefonním číslem, kam můžete nahlásit problém. Vlakový dispečer pak může varovat strojvedoucího. Každý přejezd je označen jedinečným číslem (**např. P3590**), uvedeným na zadní straně výstražného kříže nebo světelného zařízení.

Od okamžiku úplného uzavření závor se může vlak k železničnímu přejezdu přiblížit v krátkém a pro řidiče nepředvídatelném čase, který závisí na druhu vlaku, jeho rychlosti a provozní situaci na trati. V případě, že vozidlo uvízne mezi závorami, je nutné okamžitě jednat bez jakéhokoli váhání.

Pokud uvíznete mezi závorami a vaše vozidlo je pojízdné, okamžitě opusťte prostor přejezdu. Břevno závor se při najetí nadzvedne, případně závoru prolomíte. Klíčové je, okamžitě přejezd opustit. Závor jsou konstruované tak, aby při nárazu povolily (umožnily průjezd vozidla); škoda na vozidle je zanedbatelná ve srovnání s rizikem střetu s vlakem.

III. MODELOVÉ SITUACE

Situace 1

Předjíždění cyklisty v obci před železničním přejezdem

Popis situace

Řidič jede v obci po dvoupruhové komunikaci a dojíždí cyklistu jedoucího pomalou rychlostí směrem k železničnímu přejezdu se světelnou signalizací (bez závor). Cyklista jede přibližně 15–20 km/h a řidič uvažuje, že jej ještě před přejezdem předjede, aby nemusel trať přejíždět za ním.

Před přejezdem jsou návěstní desky a dopravní značka upozorňující na železniční přejezd. Městské prostředí s chodníky, zaparkovanými vozidly a omezeným rozhledem vybízí k opatrnosti – a současně vytváří typickou situaci, ve které mnoho řidičů chybně vyhodnotí míru rizika.

Hlavní rizika

- řidič při pokusu o předjíždění vjede do protisměru těsně před přejezdem,
- cyklista může náhle změnit směr jízdy (např. vyjet z pruhu kvůli nerovnosti, koleji, díře),
- při spouštění výstrahy může cyklista nečekaně zrychlit nebo zpomalit,
- omezený rozhled v obci ztěžuje včasné posouzení volnosti kolejí,
- řidič se soustředí na předjíždění a přehlédne začátek světelné výstrahy,
- řidič může „zůstat vedle cyklisty“ v okamžiku, kdy je třeba okamžitě zastavit.

Právní rámec situace

1. Řidič nesmí předjíždět:

- na železničním přejezdu,
- v těsné blízkosti před přejezdem – tedy v prostoru, kde by manévr ohrozil bezpečné zastavení vozidla před přejezdem nebo by mohl bránit výhledu.

V praxi to znamená, že jakmile se řidič dostává do blízkosti přejezdu (můžeme si pomoci návěstními cedulemi 160 m, resp. 80 m), a zejména při přiblížení na desítky metrů k přejezdu, předjíždění cyklisty je nepřípustné.

2. Zákaz zastavení a stání

- Na železničním přejezdu a ve vzdálenosti 15 metrů před ním a za ním je zakázáno zastavit a stát.

Tento zákaz platí pro všechna vozidla, včetně kol a motocyklů. Z toho vyplývá, že řidič musí být před vjezdem na přejezd schopen bezpečně zastavit vozidlo a současně nesmí zastavit a stát v zakázaném úseku.

Správný postup řidiče

1. Vyhodnocení situace

Řidič musí zhodnotit:

- vzdálenost k přejezdu,
- rychlost cyklisty a jeho stabilitu,
- možnost dodržet 1,5 m boční odstup,
- přehlednost komunikace a možnost bezpečného dokončení manévru.

2. Snížení rychlosti a držení odstupu

Řidič zpomalí, drží si bezpečný odstup za cyklistou a připraví se na možnost zastavení vozidla.

3. Kontrola výstražné signalizace a prostoru přejezdu

Řidič sleduje:

- bílý signál (pokud je),
- případné rozblikání červených světel,
- volnost kolejí,
- pohyb chodců nebo dalších cyklistů (resp. dalších osobních přepravníků).

V okamžiku rozsvícení červených výstražných světel musí být řidič schopen bezpečně a včas zastavit vozidlo před přejezdem na místě k tomu určeném.

4. Zákaz předjíždění – rozhodnutí zůstat za cyklistou

Pokud cyklista pokračuje směrem k přejezdu, řidič musí:

- zůstat za ním,
- zachovat plynulý pohyb bez náhlého brzdění,
- vyčkat až do úplného opuštění přejezdu.

Předjíždění cyklisty v prostoru před přejezdem by znamenalo:

- riziko nedodržení bočního odstupu,
- riziko vjetí do protisměru,
- porušení zákazu předjíždění,
- ohrožení bezpečnosti při rozsvícení výstrahy.

5. Železniční přejezd projíždíme přímo za cyklistou

Řidič projede přejezd plynule za cyklistou, bez pokusu o předjíždění.

Po přejezdu se musí dostat do místa, kde je:

- plná přehlednost,
- dostatek prostoru pro bezpečné předjetí s bočním odstupem 1,5 m.

Typické chyby řidičů

- pokus o rychlé předjíždění cyklisty pár metrů před přejezdem,
- snaha vjet do protisměru v okamžiku, kdy již začíná 15m zóna zákazu stání,
- nedodržení bezpečného odstupu 1,5 m,
- přehlédnutí začínající výstrahy kvůli soustředění na cyklistu,
- tvrdé brzdění na poslední chvíli, když již není prostor k zastavení.

Shrnutí situace

Předjíždění cyklisty v obci v blízkosti železničního přejezdu představuje výrazné riziko a ve většině případů je právně i bezpečnostně nepřipustné. Řidič musí snížit rychlost, držet bezpečný odstup a vyhodnotit nejen chování cyklisty, ale i výstražná světla a rozhled na koleje. Nejbezpečnějším řešením je zpravidla zůstat za cyklistou až do úplného opuštění přejezdu.

Situace 2

Železniční přejezd v těsné blízkosti křižovatky

Trasa obec Otice část Rybníčky – Silnice I/57 je česká silnice I. třídy vedoucí Moravskoslezským a Zlínským krajem I. třídy. Křižovatka se nachází mezi Opavou a Hradcem nad Moravicí

Popis situace

Řidič přijíždí po vedlejší komunikaci 44346 z obce Otice – Rybníčky ke křižovatce se silnicí I/57. Silniční komunikace je velmi zatížená provozem a přímo před hranicí křižovatky se nachází jednokolejný železniční přejezd (P7812) označený výstražným křížem a značkou „Stůj, dej přednost v jízdě!“.

Vzdálenost mezi přejezdem a křižovatkou je přibližně 6 metrů, což představuje značné riziko zejména pro delší vozidla nebo vozidla, která se mohou dostat do kolony a pro následující vozidla, která nebudou mít dostatečný prostor na zastavení vozidla za přejezdem.

Železniční přejezd není vybaven světelnou signalizací ani závorami – řidič se řídí pouze svislým a vodorovným dopravním značením a rozhledem.

Situace tedy vyžaduje maximální pozornost, protože řidič musí správně vyhodnotit dvě místa konfliktu ve velmi krátkém sledu:

1. Bezpečné přejetí železničního přejezdu,

bezpečné odbočení na silnici I/57, kde platí povinnost zastavit vozidlo, a dát přednost v jízdě - dopravní značka „Stůj, dej přednost v jízdě!“.

Obrázek 1 Pohled na zaústění silnice 44346 do I/57

Obrázek 2 Pohled na zaústění silnice 44346 do I/57

Hlavní rizika

Prostorová omezení přejezdu a křižovatky:

- krátká vzdálenost mezi přejezdem a hranicí křižovatky (cca 6 m),
- omezený prostor pro manévrování vozidel delších než 6 metrů.

Intenzita provozu a dopravní zatížení:

- neexistence odbočovacích pruhů na I/57,
- vysoká intenzita silničního provozu (nákladní doprava, autobusy, osobní vozidla),
- dlouhá kolona na I/57 může znemožnit opuštění přejezdu.

Rizika spojená s možným uváznutím na přejezdu:

- riziko uváznutí na přejezdu při čekání na možnost odbočit,
- nutnost vyhodnotit, zda je prostor za přejezdem volný dříve, než se řidič rozhodne k vjezdu.

Chybné vyhodnocení dopravního značení:

- chybné chování vyplývající z nesprávného vyhodnocení dopravního značení, návěstních desek, výstražného kříže a značky Stůj, dej přednost v jízdě.

Právní rámec situace

1. Povinnost zastavit před přejezdem označeným značkou „Stůj, dej přednost v jízdě!“

- Řidič je povinen zastavit vozidlo na místě s dostatečným rozhledem, a to bez ohledu na to, zda je vidět vlak.
- Zastavení vozidla je povinné vždy – dopravní značka „Stůj, dej přednost v jízdě!“ je použita tam, kde nejsou splněny požadované rozhledové poměry, a slouží k vynucení zastavení vozidla a bezpečného vyhodnocení situace na trati.

2. Zákaz vjezdu na přejezd, pokud jej nelze bezpečně opustit

- Řidič nesmí vjet na železniční přejezd v situaci, kdy není zajištěno, že jej může ihned a plynule opustit.
- Zákaz platí i tehdy, když se k přejezdu žádný vlak nepřibližuje a i tehdy, když přejezd není chráněn světly ani závorami.

3. Maximální rychlost 30 km/h ve vzdálenosti 50 metrů před železničním přejezdem bez aktivního zabezpečení

- Pokud přejezd není zabezpečen světelnou signalizací nebo závorami, řidič nesmí ve vzdálenosti 50 metrů od přejezdu překročit rychlost 30 km/h.

4. Povinnost dát přednost vozidlům na hlavní silnici po přejetí železničního přejezdu

- Po přejetí kolejí řidič vjíždí do křižovatky, kde je povinen dát přednost vozidlům na hlavní silnici.
- V této situaci musí řidič vyhodnotit dvě místa konfliktu současně – přejezd i křižovatku.

Správný postup řidiče

1. Reakce na návěsní desky (výstražná dopravní značka A31a, A31B, A31c) - (240, 160 a 80 m)

Při průjezdu kolem dopravních značek návěsných desek, doplněných o dopravní značku Železniční přejezd bez závor, řidič postupně snižuje rychlost a připravuje se na možnost zastavit vozidlo. Vodorovné značení – optická psychologická brzda vizuálně upozorňuje na blížící se nebezpečí a pomáhá řidiči včas snížit rychlost.

Obrázek 3 Pohled na dopravní značení

2. Úsek od značky Změna organizace dopravy

Značka upozorňuje na to, že přejezd a křižovatka jsou prakticky spojeny. Řidič musí vyhodnotit oba prostory jako jeden celek:

- zda může bezpečně přejet železniční přejezd,
- zda je dostatečný prostor za železničním přejezdem, pokud ne tak čekat vytvoření prostoru odjetím vozidel před ním,
- pokud se svými rozměry nevejde do prostoru mezi křižovatkou a přejezdem tak hodnotit přejetí a přednost na komunikaci jako celek.

3. Reakce na značku Stůj, dej přednost v jízdě!

U svislé značky musí řidič vždy zastavit vozidlo. Řidič smí pokračovat pouze tehdy, pokud může:

- nejede vlak – rozhled vlevo i vpravo, případně opakované ověření.
- bezpečně přejet přejezd, a zároveň
- bezpečně dokončit odbočení na I/57, aniž by zastavil na kolejích.

U vozidel delších než 6 metrů je nezbytné počítat s delším manévrem. Pokud je prostor mezi přejezdem a hranicí křižovatky obsazen, smí řidič pokračovat až ve chvíli, kdy může celý manévr provést bez zastavení.

V případě, že toto možné není z důvodu konstrukce infrastruktury, je možné řešení ve volbě jiné trasování na jiný železniční přejezd. Pokud tuto situaci nelze řešit předešlým způsobem, tak je nutná přítomnost další oprávněné osoby dopravce, který zajistí asistenci pro bezpečné překonání a uvolnění tohoto nebezpečného místa (jako např. u přepravy nadrozměrného nákladu).

Typické chyby řidičů

- vjezd na přejezd, aniž by byl volný prostor za ním,
- chybné odhadnutí intenzity provozu na I/57,
- příliš rychlý příjezd k přejezdu a pozdní reakce na značku „Stůj, dej přednost v jízdě!“,
- uvíznutí na kolejích při čekání na možnost odbočit,
- nedostatečné sledování protijedoucích vozidel na hlavní silnici,
- nesprávné vyhodnocení situace u delších vozidel.

Shrnutí situace

Železniční přejezd umístěný v těsné blízkosti křižovatky představuje výrazné zvýšení rizika. Řidič zde musí v krátkém čase vyhodnotit dvě různé dopravní situace, správně reagovat na povinnost zastavit vozidlo a posoudit, zda může současně přejet přejezd i bezpečně odbočit. Základním pravidlem je nevjíždět na železniční přejezd v situaci, kdy je zřejmé, že jej řidič nebude moci plynule opustit, zejména pokud je prostor za železničním přejezdem obsazen nebo hrozí jeho zablokování.

Situace 3

Přejezd v intenzivním městském provozu se světelným zabezpečením

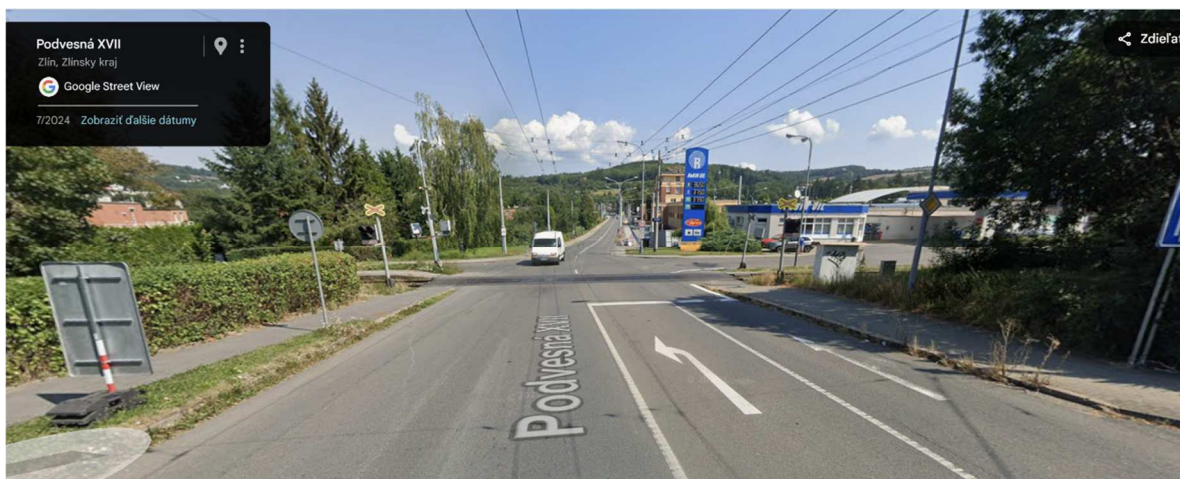
Popis situace

Řidič se blíží k železničnímu přejezdu (P8244) v městské zástavbě na ulici **Podvesná XVII ve Zlíně**. Komunikace je široká a přímá, vedená ve dvou jízdních pruzích v každém směru. V prostoru před přejezdem se nachází čerpací stanice, zastávky MHD, odbočovací pruhy a výjezdy z areálů. Přejezd je vybaven světelným přejezdovým zabezpečovacím zařízením bez závor. Výstražník je umístěn uprostřed širokého vizuálního prostoru s mnoha dalšími podněty – dopravními značkami, informačními tabulemi, světly MHD a reklamou. Řidič tak může snadno přehlédnout okamžik, kdy začne výstraha blikat. Trať je vedená v blízkosti chodníku, částečně zakrytá vegetací a okolní zástavbou, což zhoršuje rozhled na příjezdějí vlak.

Místo je dlouhodobě evidováno jako vysoce rizikové – ve špičce zde projede přes tisíc vozidel za hodinu a došlo zde k opakovaným nehodám. Provoz je velmi intenzivní, řidič se musí soustředit na více typů podnětů současně a může snadno přehlédnout aktivaci výstrahy.

Místo je znázorněno na následujících snímcích:

Hlavní rizika

- Vysoká intenzita provozu s častými změnami jízdních pruhů a odbočování.
- Vizuální zahlcení prostoru (reklamy, značení, pohyb MHD, výjezdy z areálů).
- Rovný a přímý úsek silnice, který svádí k vyšší rychlosti.
- Omezený rozhled na trať kvůli zástavbě a vegetaci.
- Kolony nebo zpomalení za odbočujícími vozidly, která mohou znemožnit bezpečné opuštění přejezdu.

Právní rámec situace

1. Reakce na světelnou signalizaci

- Bílé přerušované světlo: zařízení je v činnosti, lze projet max. rychlostí 50 km/h.
- Nebliká žádné světlo: zařízení může být mimo provoz → řidič musí zpomalit, rozhlédnout se a přejet max. 30 km/h.
- Červená světla: absolutní zákaz vjezdu.

2. Zákaz předjíždění, otáčení a zákaz zastavení v okolí přejezdu

- V zóně 15 metrů před a za přejezdem se nesmí zastavit ani stát.
- Na přejezdu a těsně před ním platí zákaz předjíždění.
- Na přejezdu a v jeho těsné blízkosti je zakázáno se otáčet a couvat.

3. Zákaz vjezdu na přejezd, pokud jej nelze bezpečně opustit

- Řidič nesmí vjet na železniční přejezd v situaci, kdy není zajištěno, že jej může ihned a plynule opustit.
- Zákaz platí i tehdy, když se k přejezdu žádný vlak nepřibližuje a i tehdy, když přejezd není chráněn závorami.

Správný postup řidiče

1. Včasné a dostatečné zpomalení

Řidič snižuje rychlost už při příjezdu k návěstnímu značení. V rušné městské komunikaci volí rychlost, která mu umožňuje zastavit vozidlo v dostatečné vzdálenosti před přejezdem, pokud dojde k aktivaci výstrahy.

2. Aktivní sledování světelného výstražného zařízení (výstražníku)

Ve vizuálně složitém prostředí je nutné výstražník vědomě vyhledat a průběžně kontrolovat jeho stav. Řidič si ověří:

- zda svítí bílé světlo,
- zda nezačíná červená výstraha,
- zda je viditelná situace na kolejích.

3. Posouzení volného prostoru za přejezdem

Řidič vyhodnotí, zda má:

- možnost opustit přejezd bez zastavení vozidla,
- dostatek prostoru mezi ostatními vozidly,
- přehled o vozidlech odbočujících před ním.

Pokud tato podmínka není splněna, nevjíždí na přejezd.

4. Jednoznačná reakce na červenou výstrahu

Jakmile začne blikat červená (spuštěna výstraha):

- řidič dojede k výstražníku a zastaví,
- nezrychluje, aby „ještě projel“,
- nespolehá na vozidla před sebou.

5. Plynulý průjezd přejezdem

- Přejezd se projíždí bez zbytečného zpomalování nebo manévru. Řidič sleduje světelnou signalizaci a provoz kolem sebe.

6. Postup při nefunkční či nejasné signalizaci

Pokud výstražník nesvítí nebo nesignalizuje:

- řidič zpomalí,
- rozhlédne se na obě strany,
- pokračuje rychlostí maximálně 30 km/h,
- přejezd projede jen při jistotě, že se vlak nepřibližuje.

Typické chyby řidičů

- Pozdní zaznamenání začínající červené výstrahy (často například pokud jedeme v levém odbočujícím pruhu a světelné zařízení je napravo od pravého pruhu).
- Otáčení a couvání.
- Jízda příliš vysokou rychlostí na přímém městském úseku.
- Vjetí na přejezd v okamžiku, kdy vozidlo před řidičem odbočuje a zpomaluje.
- Zastavení vozidla příliš blízko kolejí.
- Rozjezd ihned po skončení výstrahy bez kontroly situace vlevo a vpravo.
- Nesprávné vyhodnocení okolního provozu (např. vyhýbání autobusům či cyklistům) namísto sledování výstražníku.

Shrnutí situace

Přejezd Podvesná (P8244) je typickým příkladem železničního přejezdu v silně zatíženém městském provozu, kde se kombinují vysoké rychlosti, velké množství podnětů a omezený rozhled na trať. Správný postup řidiče spočívá v přiměřeném zpomalení, vědomém sledování výstražníku a vyhodnocení prostoru před i za přejezdem.

Lokální podmínky tohoto přejezdu potvrzují, že i městské přejezdy mohou být vysoce rizikové, pokud řidič podcení rychlou aktivaci výstrahy nebo složitost okolního provozu.